

**PEDAGOG KADRLARNI KASBIY RIVOJLANISHDA XALQARO
SERTIFIKATSIYANING ROLI**

Xamidova Komila Maxmudovna

Andijon viloyati pedagogik mahorat markasi Pedagogika
va psixologiya ta'lim texnologiyalari kafedrası
o'qituvchisi

+998997855841 kxamidova850@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20773819>

Annotatsiya. Ushbu maqolada pedagog kadrlarning kasbiy rivojlanishida xalqaro sertifikat siyaning ahamiyati beriladi. Xalqaro sertifikat siya o'qituvchilarning bilimi, ko'nikma va malakalarini global standartlarga asoslanib va rivojlantirishga ko 'mak beradi. U pedagoglarning zamonaviy ta'lim texnologiyalarini egallashiga, pedagogik innovatsion metodikalarni qo'llashiga va raqobarbardosh kadrlarni tarbiyalashda xizmat qilishiga olib keladi. Xavfsiz xalqaro sertifikatlar o'qituvchilarning kasbiy nufuzini baholash va xalqaro ta'lim muhitini ta'minlash bilan sifatli ta'lim muhitini oshirib kelmoqda.

Kalit so'zlar: Xalqaro sertifikatlar , GRE, SAT, ta'lim sifati, mantiqiy fikrlash, global ta'lim,kasbiy rivojlanish.

Bugungi ta'lim tizimida o'qituvchining kasbiy faoliyati ta'lim sifatini belgilovchi eng muhim omillaridan biri hisoblanadi. Kasbiy faoliyatida o'qituvchi doimiy o'z ustida ishlashi orqali bilimini yangilab boradi, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni o'rganadi va amaliyotda samarali qo'llaydi.

Kasbiy rivojlangan o'qituvchi dars jarayonini an'naviy usullardan chiqib, interaktiv metodlar asosida tashkil qiladi. Masalan, tahlilda ishlash, muammoli narsalarni yaratish, o'qitish kabi usullarni o'zlashtirishning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi. GRE (Graduate Record Examination) va SAT (Scholastic Assessment Test) kiradi. Xalqaro tadqiqotlar ta'lim sohasidagi milliy tadqiqotlarni sifatli o'tkazishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Xalqaro standartlar darajasida yuqori iqtisodiy samaraga asoslangan milliy baholash tizimini yaratish imkonini beradi. O'zbekistonda turli tashkilotlarning yetakchi mutaxassislarini jalb qilgan holda xalqaro tadqiqotlarda ishtirok etish orqali mahalliy mutaxassislarimizda monitoring tadqiqotlarini o'tkazish madaniyati rivojlanadi, ta'lim sifatini baholashning xalqaro standartlarga moslashuviga olib keladi.

Xalqaro tadqiqotlardagi natijalarni yaxshilash uchun o'qituvchilarni maqsadli tayyorlash va ta'lim jarayonida o'qitish metodikasi va ustuvor tamoyillarni o'zgartirish zarur. Buning uchun biz o'qituvchilarni tayyorlashimiz, rivojlantiruvchi ta'limning yanada faol tizimini tatbiq etishimiz va o'qituvchilarni ta'lim jarayonida Global dunyoda ilm-fan va ta'limdagi innovatsion

rivojlanishning zamonaviy trendlaridan yanada muvaffaqiyatli foydalana oladigan materiallar bilan ta'minlashimiz kerak. Eng muhimi, biz hozir to'g'ri yo'ldamiz, ancha oldin xalqaro darajadagi sertifikatlar bilan ishlash malakasi o'rnatildi va tadqiqotlari topshiriqlari xususiyatlarini ochib beruvchi materiallar bilan to'plamlar chop ettirildi. Endi esa bu vazifalarni bosqichma-bosqich amalga oshirib, paydo bo'layotgan muammolarni hal qilish ustida ishlash kerak.

Mazuga oid adabiyotlar tahlili

Amerika Qo'shma Shtatlarida kollejga kirish uchun keng qo'llanadigan standartlashtirilgan testdir. 1926-yilda debyutidan beri uning nomi va reytingi bir necha bor o'zgargan; dastlab Scholastic Aptitude Test deb nomlangan, keyinchalik u Scholastic Assessment Test, keyin SAT I: Reasoning Test, keyin SAT Reasoning Test, keyin oddiygina SAT deb nomlangan. Gervard universiteti professorlari Harvey Glamore va Dan Subotniklar tadqiqotlarida va Rolpah Kramdenlar ilmiy izlanishlar olib borganlar.

SAT to'liq egalik qiladi, ishlab chiqiladi va Amerika Qo'shma Shtatlaridagi xususiy, notijorat tashkilot bo'lgan College Board tomonidan nashr etiladi. U kollej kengashi nomidan Ta'lim test xizmati tomonidan boshqariladi, u yaqin vaqtgacha SATni ham ishlab chiqqan. Test talabalarning kollejga tayyorgarligini baholash uchun mo'ljallangan

Tarixiy jihatdan, SAT sohilbo'yi shtatlarida yashovchi talabalar tomonidan ko'proq qo'llangan va ACT O'rta G'arb va Janubdagi talabalar tomonidan keng tarqalgan; so'nggi yillarda Sharqiy va G'arbiy sohillarda talabalar soni ortib bormoqda ACT. 2007 yildan beri Qo'shma Shtatlardagi barcha to'rt yillik kollej va universitetlar kirish uchun arizaning bir qismi sifatida imtihon talab qiladigan SAT yoki ACT ni qabul qiladi va 2022 yil kuzidan boshlab 1400 dan ortiq to'rt yillik kollej va universitetlar talab qilmaydi. qabul qilish uchun har qanday standartlashtirilgan test ballari, garchi ularning ba'zilari koronavirus pandemiyasi tufayli vaqtinchalik ushbu siyosatni qo'llamoqda. SAT bo'yicha ballar 400 dan 1600 gacha bo'lib, ikkita 200 dan 800 ballgacha bo'lgan test natijalarini birlashtiradi: matematika bo'limi va dalillarga asoslangan o'qish va yozish bo'limidan iborat

SAT bo'yicha katta miqdordagi tadqiqotlar olib borilgan bo'lsa-da, ko'plab savollar va noto'g'ri tushunchalar saqlanib qolgan. Kollejga qabul qilishdan tashqari, SAT ham inson intellektini, xususan, intellektual rivojlanish darajasini o'rganuvchi tadqiqotchilar tomonidan va ayrim ish beruvchilar tomonidan ishga qabul qilish jarayonida qo'llanadi.

Tadqiqot metodologiyasi

SAT (Scholastic Aptitude Test) — tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini tekshirish uchun o'tkaziladigan imtihon, u matematika va ingliz tili fanlari bo'yicha olinadi. Shuningdek, AQSh, Singapur, Turkiya, Gonkong va Yaponiyadagi ayrim universitetlarga kirish uchun standartlashtirilgan test ham hisoblanadi. Yangi o'quv yilidan oliygohlar qoshidagi jami 73 ta akademik litseyda tajriba tarzida "Xalqaro bakalavriat" va A-level dasturlari joriy qilinadi. Bu dasturlar asosida sertifikat olgan o'quvchilar o'sha oliygohga imtihonsiz, kontrakt asosida qabul qilinadi.

Davlat rahbari O'zbekiston jadal rivojlanishi uchun "to'rtinchi sanoat inqilobi" kasblari juda muhimligini qayd etdi. Shu munosabat bilan yoshlarni fizika, kimyo, biologiya, texnologiya, muhandislik, matematika (STEM) bilan bog'liq kasblarga qiziqishini oshirish uchun yangi tizim joriy qilinishini ham aytdi. SAT imtihonidan yuqori natija (odatda 75 foizdan yuqori yoki 1200+ ball) ko'rsatgan yoshlar O'zbekistondagi oliy ta'lim ehtiyojlariga (OTM) to'g'ridan-to'g'ri davlat granti asosida amalga oshirilishi mumkin. SAT ni har yili AQShda 7 marta va AQShdan tashqarida 6 marta topshirish mumkin. Ro'yxatdan o'tish sayt orqali amalga oshiriladi hamda test sinov jarayonlari College Board (Kollejlar kengashi) tomonidan belgilangan joylarda o'tkaziladi. Bugungi kunda 110 ming o'g'il -qiz xorijda tehsil olmoqda. Xususan, "El-yurt umidi" jamg'armasi orqali yeti yilda AQSHning "Pechak ligase" siga kiruvchi Garvard, Yel, Kolumbiya, Stenford kabi top-8ta, Buyuk Britaniyaning "Russell guruhi"dagi Oksford, Kembridj, Bermingem kabi 24 ta oliygohi 50 nafar yoshlar bitirdi. Bu oliygohlarda

o'qiyotganyoshlar soni esa 200dan ordi. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi, O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limining 2024-yil 29-maydagi "Xorijiy tillar va umumta'lim fanlarini bilish darjasini belgilobchi milliy va xalqaro tan olingan sertifikatlar ro'yxatini tasdiqlash to'g'risidagi" 3515-sonli qarorida xalqaro tan olingan sertifikatlar ro'yxati belgilab qo'yilgan.

Asosi qism

Bugungi kunda glaballashayotgan dunyosida ta'lim sohasida innivatsion texnologiyalarning joriy etilishi zamonaviy jamiyatning muhim talablaridan biridir.

SAT (Satastic Assessment Test) imtihoni bo'yicha ma'lumotlar va ekspert maslahatlari asosan uni nufuzli oliygohlarga kirish vositasi, akademikni boshqarishi va O'zbekistonda ham granti uchun imkoniyatlar yaratuvchi muhim hujjat sifatida tavsiflaydi. 2026/2027-o'quv yilidan SATdan yuqori natija (eng

yuqori ballning 75 foiz — 1200 ball va undan yuqori bo'lganlarga) qo'shimcha davlat granti o'rnlari ishlab chiqarilmoqda.

Xalqaro sertifikat til bilish darajasi, professional ko'rsatkichlar va texnik standartlar bo'yicha) zamonaviy ilm-fan ta limda ilmiy va akademik klinik ega. Ularning ilmiy ilmiy ahamiyati ustida namoyon bo'ladi:

- **Akademik mobillik va integratsiya:** Xalqaro sertifikatlar (masalan, IELTS, TOEFL, GMAT) tadqiqotchilar va talabalarning laboratoriya ilmiy markazlari, universitetlar valarda tadqiqot olib borishlari uchun "kalit".

- **Ilmiy hamkorlik va axborot texnologiyalari:** Xalqaro standartlarga (ISO va boshqalar) moslik ilmiy yordamni oshirish, qo'shimcha grantlar va tadqiqotlar dasturlarida ishtirok etish imkonini beradi.

- **Bilim va malakalarni aniqlash mumkin:** Ush sertifikatlar olishning ilmiy-tadqiqot olib borish va global miqyosda tan olingan standartlar asosida olishadi.

- **Innovatsion texnologiyalarni joriy etish:** Ta'lim va ishlab chiqarish sohalarida xalqaro sertifikatlar innovatsion metodologiyalar va ilg'or texnologiyalarni amaliyotga tatbiq etishning asosi bo'lib xizmat qiladi.

- Xalqaro sertifikatlar ma'lumotli til bilishni, balki texnikning ilmiy xavfsizligi va global standartlarga mosligini tasdiqlovchi hujjat sifatida ham tegishli.

Muxokama va natijalar

Bugungi kunda mamlakatimizda SAT va GRE xalqaro sertifikatlash tizimining ham nufuzi oshib bormoqda. Bu xalqaro sertifikatga ega

o'qituvchi va o'quvchilarning soni ham so'nggi yillarda sezilarli darjada oshdi. SAT asosan maktab bitiruvchilari uchun mo'ljallangan bo'lib, bakalavriat bosqichga kirishda qo'yilgan. U o'quvchining o'qish, bilim va matematika bo'yichalarini tekshiradi. SAT orqali talabaning matnni, mantiqiy matematik amallarni fikrlash baholanadi. GRE asosiy ko'proq magistratura va doktoranturaga kirish uchun. U murakkabroq bo'lib, og'zaki mantiq, matematik tahlil va akademik darajadagi testlarning ishlashi, barcha standartlashtirilgan bo'lib ishtirokchilar uchun bir xil mezonlarga ko'ra baholanadi. SAT orqali 1600 balllik tizimda baholanadi.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 13-sentabrdagi 578-son qaroriga muvofiq, xalqaro imtihon tizimi bo'yicha quyidagi tartib belgilangan

- Abituriyent "College Board" tashkiloti tomonidan o'tkaziladigan SAT imtihonida maksimal ballning kamida 75 foizini, ya'ni 1200 ball va undan yuqori natijani qayd etgan bo'lishi lozim.

— Mazkur sertifikatga ega abituriyentlar, agar sertifikat fanlari (matematika va chet tili) tanlangan bakalavriat yoʻnalishi imtihonlar majmuasida mavjud boʻlsa, oliy taʼlim muassasalariga qoʻshimcha davlat granti asosida oʻqishga qabul qilinadi.

GRE va SATning xalqaro taʼlimdagi roli juda katta. boshqa, ularlarga kirishda shaffof va adolatli universitet jarayonini amalga oshirish. Ikkinchidan, turli talabalarda oʻqishga ega boʻlib, akademik mobillik oshadi. Uchinchi tomondan, bu testlar talabalarning tanqidiy fikrlash, mantiqiy qaror qabul qilish koʻnikmalarini oshiradi.

Oʻqituvchining SATga oʻquvchi tayyorlashi uning kasbiy kompetensiyasini yanada rivojlantiradi. Chunki bu jarayon oddiy dars oʻtishdan farq, chuqur tahliliy fikrlash, ingliz tilida ishlash, matnni qilib va murakkab matematik masalalarni yechish koʻrinishini talab qiladi. Shu tufayli oʻqituvchi zamonaviy pedagogik texnologiyalarni oʻrganib oʻrgatish orqali kasbiy rivojlanadi.

SATga tayyorlash jarayonida oʻqituvchi oʻquvchilarda tanqidiy fikrlash, mantiqiy ishlab chiqarish va mustaqil qaror qabul qilishni takomillashtiruvchi hamkordir.

Shuning uchun maqsadga bosqichma-bosqich erishish, eʼlon qilingan gʻoya va islohotlarni joriy etish lozim. Boshqa tomondan, natijalarni batafsil muhokama qilish uchun jamoatchilik va professional hamjamiyatni tayyorlashimiz kerak. Xulosa qilib aytganda, oʻqituvchilarning SATga oʻquvchi tayyorlashi qoʻshimcha kasbiy rivojlanishga katta xissa qoʻshadi. Bu jarayon milliy oʻquvchilarning bilim olish uchun, balki oʻqituvchini ham xalqaro taʼlim standartlari GRE va SAT bilimni xalqaro taʼlim tizimida obʼyektni amalga oshirish uchun muhim oʻrin tutadi. Ular milliylarga jarayoniga kirishni tartibga soladi, balki talabalarning akademik va intellektualqobiliyatlarini oshashi bilan birga xalqaro mehnat bozorida ish topish imkoniyatlarini taʼminlaydi

Tavsiyalar:Soʻnggi (soha boʻyicha) boʻyicha **tizimli adabiyotlar sharhi** yoki “scoping review” usulini qoʻllash orqali samarali tashkil etish imkonini beradi.

SAT boʻlimlarida vaqt juda muhim: har haftada kamida 1 marta “time trial” (taymer bilan) sinov qilish muhim.

Startegiyani oʻzgartiring savollarni murakabbga borib.

Foydalanilgan adabiyotlar

1.O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev. Yangi O'zbekiston strategiyasi . – Toshkent: O'zbekiston, 2021. – 320 b.

2.O'zbekiston Respublikasi. Ta'lim to'g'risida qonun . – Toshkent, 2020.

- 3.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 25-yanvardagi PQ-4963-son qarori "Pedagog kadrlar tayyorlash va malakasini to'g'rilash to'g'risida". – Toshkent, 2021 yil.
- 4.Zimnyaya IA Klyuchevye kompetentnosti kak rezultatивно-tselovaya osnova kompetentnostnogo podxoda v obrazovanii . – Moskva: Issledovatel'skiy tsentr, 2004. – 42 s.
- 5.Darling-Hammond L. Yassi dunyo va ta'lim: Amerikaning tenglikka sodiqligi bizning kelajagimizni qanday belgilaydi . – Nyu-York: Teachers College Press, 2010. – 320 b.
- 6.O'qituvchilarni rivojlantirish: Hayot davomida ta'lim olishning qiyinchiliklari . – London: Falmer Press, 1999. – 256 b.
- 7.Hargreaves A. Bilimlar Jamiyatida Ta'lim berish: Xavfsizlik Asrida Ta'lim . – Nyu-York: O'qituvchilar Kolleji Press, 2003. – 240 b.
- 8.Fullan M. Ta'limdagi o'zgarishlarning yangi ma'nosi . – Nyu-York: O'qituvchilar kolleji nashriyoti, 2007. – 368 b.
- 9.Guskey TR Kasbiy rivojlanish va o'qituvchilarni o'zgartirish // O'qituvchilar va o'qitish . – 2002. – 8(3)-jild. – 381–391-betlar.
- 10.OECD (Iqtisodiy hamkorlik va rivojlanish tashkiloti). O'zgaruvchan dunyoda o'qituvchilar va o'qitish . – Parij: OECD nashriyoti, 2019.
- 11.OECD. Ta'lim siyosati istiqboli: O'zgaruvchan dunyo uchun ko'nikmalar . – Parij: OECD nashriyoti, 2021.
- 12.YUNESKO. Global ta'lim monitoringi hisoboti 2023. – Parij: YUNESKO nashriyoti, 2023.
- 13.To'xtaxo'jaeva M. Pedagogika nazariyasi . – Toshkent: Fan va texnologiya, 2018. – 280 b.
- 14.Xodjayev BX Umumiy pedagogika . – Toshkent: TDPU, 2020. – 350 b.
- 15.Yevropa Komissiyasi. O'qituvchilarning professional rivojlanishi va sertifikatlash asoslari . – Bryussel, 2020.
- 16.Qurbonov M "Ta'lim sohasida innovatsion texnologiyardan foydalanishning o'rni va ahamiyati 17.12.2024-yil 494-496 b.
17. INLIBRARY Namangan Davlat Universitety rasmiy sahifasi.2024-yil.
- 18.O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 13-sentabrdagi 578-son qarori.<https://lex.uz/uz/>

